

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΛΗΘΕΙΑ» - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΛΩΡΙΝΗΣ, ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΕΟΡΔΑΙΑΣ
ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

1) Τα τελευταία χρόνια έχουν κατά καιρούς προκαλέσει συζητήσεις ορισμένες εκδηλώσεις, τραγούδια ή συνθήματα που ακούγονται σε πανηγύρια και πολιτιστικές διοργανώσεις. Περιγράψτε μας τι ακριβώς συμβαίνει και πώς αντιμετωπίζετε τέτοια περιστατικά; Επίσης, θεωρείτε πως πρόκειται για μεμονωμένα περιστατικά που εκδηλώνονται στο πλαίσιο κάποιων πανηγυριών ή βλέπετε πίσω από αυτά μια πιο συστηματική προσπάθεια καλλιέργειας αλυτρωτικών αντιλήψεων στην περιοχή;

Η περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας έχει βαθιά ιστορία, πλούσια πολιτιστική παράδοση και ανθρώπους που αγαπούν τον τόπο τους. Τα πανηγύρια, τα τραγούδια, οι χοροί και η ντοπιολαλιά αποτελούν μέρος αυτής της παράδοσης και ασφαλώς δεν είναι αυτά που μας ενοχλούν. Εκείνο που μας προβληματίζει είναι ότι, δυστυχώς, σε ορισμένες περιπτώσεις επιχειρείται μέσα από αυτά να περάσουν αλυτρωτικά μηνύματα, τα οποία δεν έχουν σχέση με την αυθεντική πολιτιστική έκφραση του τόπου. Όταν ένα τραγούδι, ένα σύνθημα ή μια εκδήλωση χρησιμοποιείται για να μεταφέρει μηνύματα που αλλοιώνουν την ιστορική αλήθεια ή καλλιεργούν διχαστικές αντιλήψεις, τότε ξεπερνιούνται τα όρια της παράδοσης.

Δεν θα ήταν υπεύθυνο να μιλήσουμε χωρίς αποδείξεις για ένα ενιαίο οργανωμένο σχέδιο. Όταν όμως τα ίδια μηνύματα επανέρχονται με παρόμοιο τρόπο και σε διαφορετικές περιστάσεις, δεν μπορούμε πλέον να τα αντιμετωπίζουμε απλώς ως αθώα ή τυχαία περιστατικά. Τα αντιμετωπίζουμε με ψυχραιμία, διάκριση και σαφή όρια, χωρίς κραυγές, αλλά και χωρίς σιωπή όταν επιχειρείται η εργαλειοποίηση της τοπικής παράδοσης. Δεν θεωρώ σωστό να στοχοποιούνται συλλήβδην άνθρωποι, σύλλογοι ή ολόκληρες τοπικές κοινωνίες. Σεβόμαστε απολύτως τη ντοπιολαλιά. Δεν μπορούμε όμως να αποδεχθούμε τη χρησιμοποίησή της ως οχήματος για μηνύματα που διχάζουν την τοπική κοινωνία και παραχαράσσουν την ιστορική αλήθεια.

2) Πού, κατά τη γνώμη σας, τελειώνει η πολιτιστική παράδοση και πού αρχίζει η προσπάθεια να περάσουν μηνύματα που μπορεί να έχουν αλυτρωτικό χαρακτήρα;

Η πολιτιστική παράδοση είναι ένα μεγάλο κεφάλαιο. Χρειάζεται όμως προσοχή. Τελειώνει εκεί όπου παύει να εκφράζει τη μνήμη και τον πολιτισμό ενός τόπου και αρχίζει να χρησιμοποιείται για να υπηρετήσει εθνικιστικές πολιτικές επιδιώξεις.

Επαναλαμβάνω: άλλο η ντοπιολαλιά, όπως αυτή υπάρχει στον τόπο, άλλο το τραγούδι και ο χορός ως στοιχεία της τοπικής παράδοσης και άλλο η χρήση όλων αυτών ως μέσων για να μεταφερθούν μηνύματα που αμφισβητούν την ιστορική αλήθεια ή καλλιεργούν διαχωρισμούς ανάμεσα στους ανθρώπους. Η παράδοση δεν πρέπει να φοβίζει κανέναν. Αντίθετα, αποτελεί πλούτο για έναν τόπο και συνδέει τις γενιές μεταξύ τους. Το πρόβλημα αρχίζει όταν εργαλειοποιείται και αποκτά περιεχόμενο διαφορετικό από εκείνο που ιστορικά και πολιτιστικά της ανήκει. Γι' αυτό χρειάζεται διάκριση και καθαρά όρια. Να σεβόμαστε και να διαφυλάσσουμε την αυθεντική τοπική παράδοση, χωρίς να επιτρέπουμε να χρησιμοποιείται ως όχημα για σκοπούς που διχάζουν την κοινωνία ή καλλιεργούν αντιλήψεις που μας οδηγούν σε σκοτεινούς δρόμους.

3) Όταν μέσα από τη μουσική, τους χορούς ή τα συνθήματα επιχειρείται να περάσουν μηνύματα που αλλοιώνουν την ιστορική αλήθεια και την τοπική ταυτότητα, ποιος πρέπει να είναι ο οριοθετικός ρόλος της Εκκλησίας, αλλά και της τοπικής ηγεσίας και ποια είναι η δική σας έμπρακτη οδηγία προς τους ιερείς της Μητροπόλεως;

Η Εκκλησία δεν μπορεί να σιωπά όταν η ιστορική αλήθεια παραχαράσσεται ή όταν η πολιτιστική παράδοση χρησιμοποιείται για να περάσουν διχαστικά μηνύματα. Ο ρόλος της δεν είναι κομματικός ούτε πολιτικός. Είναι όμως βαθιά ποιμαντικός και υπεύθυνος. Οφείλει να υπηρετεί την αλήθεια, την ενότητα και την ειρήνη της κοινωνίας και, όταν χρειάζεται, να θέτει καθαρά όρια.

Το ίδιο ισχύει και για την τοπική ηγεσία. Η Πολιτεία, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι θεσμικοί φορείς δεν μπορούν να αντιμετωπίζουν τέτοια ζητήματα με αμηχανία ή αδιαφορία. Χρειάζεται υπευθυνότητα, εγρήγορση και σταθερή στάση, ώστε να προστατεύονται τόσο η ελεύθερη πολιτιστική έκφραση όσο και η ιστορική αλήθεια και η κοινωνική συνοχή.

Η οδηγία μας προς τους ιερείς της Μητροπόλεώς μας είναι απολύτως σαφής: να βρίσκονται κοντά στους ανθρώπους, να σέβονται τις παραδόσεις και τη ντοπιολαλιά του τόπου, αλλά να μην επιτρέπουν η παρουσία ή η συμμετοχή τους να εκλαμβάνεται ως αποδοχή ή νομιμοποίηση ανιστόριτων και διχαστικών μηνυμάτων τα οποία, μάλιστα, σκηνοθετούνται με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτυπωθούν σε εικόνες που στη συνέχεια προβάλλονται στο εξωτερικό.

Η Εκκλησία οφείλει να είναι παρούσα στη ζωή της κοινωνίας με διάκριση, καθαρή φωνή και σαφή όρια. Η αγάπη προς όλους δεν σημαίνει σιωπή απέναντι σε ό,τι διχάζει.

4) Σε μια περιοχή όπως η Φλώρινα, που βρίσκεται στα σύνορα και έχει ιδιαίτερες ιστορικές και πολιτιστικές ευαισθησίες, πόσο σημαντικό είναι να διαφυλάσσεται η κοινωνική ειρήνη και η εθνική ομοψυχία;

Σε μια ακριτική περιοχή όπως η Φλώρινα, η κοινωνική ειρήνη και η εθνική ομοψυχία είναι ζήτημα ουσίας, όχι απλώς καλών σχέσεων. Αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για να μπορεί ο τόπος να προχωρά με ασφάλεια, ενότητα και προοπτική. Οι άνθρωποι της περιοχής γνωρίζουν καλά τι σημαίνει να ζεις στα σύνορα. Έχουν δυνατή πίστη στον Χριστό, ιστορική μνήμη, ιδιαίτερες πολιτιστικές καταβολές και ισχυρό δεσμό με τον τόπο τους. Αυτά δεν πρέπει να γίνονται αφορμή για διαχωρισμούς, αλλά δύναμη συνοχής και συνεργασίας.

Η Εκκλησία μας έχει ιδιαίτερη ευθύνη να υπηρετεί αυτή την ενότητα, να καλλιεργεί την ειρήνη και να υπενθυμίζει ότι όσα μας ενώνουν είναι περισσότερα και ισχυρότερα από όσα μπορούν να μας χωρίσουν. Η εθνική ομοψυχία δεν σημαίνει ομοιομορφία. Δεν σημαίνει ότι όλοι πρέπει να εκφραζόμαστε με τον ίδιο τρόπο ή να χάνουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μας. Σημαίνει ότι, παρά τις διαφορές μας,

γνωρίζουμε τι μας ενώνει και ποια είναι η κοινή μας ευθύνη απέναντι στην πατρίδα, την ιστορία και τις επόμενες γενιές.

Ιδίως σε μια ακριτική περιοχή, κάθε λόγος ή ενέργεια που δημιουργεί τεχνητές διαιρέσεις τραυματίζει την κοινωνία περισσότερο. Γι' αυτό χρειάζεται σύνεση, ενότητα και κοινή προσπάθεια. Ο ακριτικός μας τόπος έχει ανάγκη από ενότητα, παρουσία και κοινή ευθύνη. Γιατί μόνο μια κοινωνία ενωμένη μπορεί να κρατήσει τα σύνορα ζωντανά και τον τόπο όρθιο.

5) Θα θέλατε, με την ευκαιρία αυτή, να στείλετε ένα μήνυμα προς τους κατοίκους της Φλώρινας αλλά και προς όσους συμμετέχουν ή διοργανώνουν τέτοιες εκδηλώσεις, για το τι πρέπει να προστατευθεί στην περιοχή και τι δεν πρέπει να εργαλειοποιηθεί; Παράλληλα, υπάρχει κάποια λεπτή γραμμή που χωρίζει τον σεβασμό στην πολιτιστική παράδοση και τα τοπικά ιδιώματα από την εργαλειοποίησή τους για σκοπούς που διαιρούν και πολώνουν την τοπική κοινωνία;

Το μήνυμά μου είναι απλό και ξεκάθαρο: να προστατεύσουμε τον τόπο μας, την ιστορία του, την κοινωνική του συνοχή και την ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων του. Να σεβόμαστε την παράδοση, τα τοπικά έθιμα, τη μουσική, τους χορούς και τη ντοπιολαλιά. Όλα αυτά αποτελούν μέρος της ζωής και της μνήμης του τόπου μας και κανείς δεν έχει λόγο να τα φοβάται ή να τα απαξιώνει.

Η γραμμή όμως είναι σαφής. Άλλο ο σεβασμός στην παράδοση και άλλο η εργαλειοποίησή της. Όταν ένα πολιτιστικό στοιχείο χρησιμοποιείται για να μεταφέρει πονηρή ρητορική ή να δημιουργήσει διαχωρισμούς μέσα στην τοπική κοινωνία, τότε παύει να υπηρετεί τον πολιτισμό και αρχίζει να υπηρετεί άλλες σκοπιμότητες.

Το επισημαίνω ιδιαίτερα όταν μια τέτοια εκδήλωση πρόκειται να πραγματοποιηθεί στον προαύλιο χώρο Ιερού Ναού. Εκεί η ευθύνη είναι ακόμη μεγαλύτερη, γιατί ο εκκλησιαστικός χώρος έχει τον δικό του χαρακτήρα και δεν μπορεί να γίνεται πεδίο προβολής μηνυμάτων που διχάζουν. Ο χώρος της Εκκλησίας δεν μπορεί να χρησιμοποιείται με τρόπο που να δημιουργεί την εντύπωση ότι η Εκκλησία αποδέχεται ή νομιμοποιεί τέτοιου είδους μηνύματα.

Όσοι διοργανώνουν τέτοιες εκδηλώσεις έχουν επίσης ευθύνη. Μια πολιτιστική εκδήλωση μπορεί να ενώσει έναν τόπο, να αναδείξει την ιστορία του και να φέρει τους ανθρώπους πιο κοντά. Δεν πρέπει να μετατρέπεται σε πεδίο αντιπαράθεσης. Να κρατήσουμε την παράδοσή μας ζωντανή, αλλά να μην επιτρέψουμε σε κανέναν να τη χρησιμοποιήσει για να μας διαιρέσει.

6) Θεωρείτε ότι η Πολιτεία και η Τοπική Αυτοδιοίκηση πράττουν το καθήκον τους για την προστασία της εθνικής ταυτότητας και της νομιμότητας, ή η Εκκλησία αισθάνεται ότι μένει μόνη να σηκώνει το βάρος αυτής της ιδεολογικής περιφρούρησης;

Η Εκκλησία δεν πρέπει ούτε μπορεί να σηκώνει μόνη της ένα τέτοιο βάρος. Η εφαρμογή της νομιμότητας αποτελεί ευθύνη της συντεταγμένης Πολιτείας, ενώ η διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής και της ενότητας απαιτεί υπεύθυνη στάση από όλους τους θεσμούς. Η παρουσία, προ ημερών, του Υπουργού Εξωτερικών, ο οποίος μάλιστα έδειξε ότι γνωρίζει πολύ καλά τα προβλήματα και τις ιδιαιτερότητες της περιοχής μας, είναι για εμάς πολύτιμη, ωφέλιμη και υποστηρικτική. Θέλουμε την Πολιτεία δίπλα μας και αναμένουμε παράλληλα τις αναγκαίες κατευθύνσεις από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών προς τους φορείς του τόπου μας. Είναι αλήθεια, ότι γίνονται βήματα, αλλά χρειάζεται ακόμη μεγαλύτερη συνέπεια, εγρήγορση και παρουσία. Δεν αρκεί να παρεμβαίνουμε όταν δημιουργείται ένα πρόβλημα. Χρειάζεται πρόληψη, καθαρή στάση και σταθερή θεσμική συνεργασία.

Η Εκκλησία δεν επιδιώκει να υποκαταστήσει την Πολιτεία ούτε να αποκτήσει ρόλο που δεν της ανήκει. Συνεργάζεται θεσμικά με την εκάστοτε νόμιμα εκλεγμένη κυβέρνηση, με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και με όλους τους αρμόδιους φορείς, ώστε ο καθένας να αναλαμβάνει με συνέπεια την ευθύνη που του αναλογεί. Εμείς θα συνεχίσουμε να πράττουμε το δικό μας καθήκον, να στεκόμαστε δίπλα στους ανθρώπους, να καλλιεργούμε την ενότητα, να διατηρούμε ζωντανή τη μνήμη του τόπου και να υπηρετούμε την κοινωνική ειρήνη. Γιατί ας μην ξεχνούμε ποτέ, ένας ακριτικός τόπος δεν στηρίζεται μόνο με νόμους και αποφάσεις. Στηρίζεται όταν οι άνθρωποί του μπορούν να παραμένουν

εδώ, να δημιουργούν οικογένειες, να εργάζονται, να χαίρονται το παρόν και να σχεδιάζουν στο μέλλον.